

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
İQTİSADİYYAT NAZİRLİYİ**
**LİSENZİYALAŞDIRMA VƏ SAHİBKARLARA XİDMƏTLƏRİN
GÖSTƏRİLMƏSİ ŞÖBƏSİ**

**Sahibkarlığın dövlət tənzimlənməsi sahəsində şəffaflıq
prinsipi əsasında lisenziyaların verilməsi və icazələrin
qeydiyyatı prosedurlarını əhatə edən tənzimləyici
çərçivənin təkmilləşdirilməsinə dair
HESABAT**

Sentyabr – 2016

BAKI

Giriş

Ölkədə sahibkarlığın inkişafının stimullaşdırılması, əlverişli biznes mühitinin təmin edilməsi, bu sahədə qanunvericiliyin, inzibati prosedurların və dövlət-sahibkar münasibətlərinin təkmilləşdirilməsi, sahibkarlıq fəaliyyətinə lisenziyaların verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən qarşıya qoyulmuş əsas vəzifələrdən biridir və bu istiqamətdə ardıcıl olaraq silsilə tədbirlər görülmüş və müxtəlif dövrlərdə bu istiqamətdə qanunvericiliyə müvafiq dəyişikliklərin edilməsi zərurəti yaranmışdır.

Ölkədə sahibkarlığın inkişafı sahəsində dövlət siyasətinin həyata keçirilməsində mühüm rol oynayan amillərdən biri bəzi sahibkarlıq fəaliyyəti növlərinin lisenziyalaşdırılmasıdır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Bəzi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi haqqında” 2 sentyabr 2002-ci il tarixli 782 nömrəli Fərmanına əsasən ölkədə 59 sahibkarlıq fəaliyyət növü və 107 alt fəaliyyət növü lisenziyalaşdırılan fəaliyyət sahələri olmuşdur. Lisenziya əsasında həyata keçirilən fəaliyyət növlərinin sayının çox olması sahibkarların inzibati yükünü artırmaqla onların inkişafına və iqtisadiyyata investisiya qoyuluşu prosesinə mənfi təsir göstərdiyindən bu sahədə islahatların həyata keçirilməsini zəruri etmişdir.

Eyni zamanda araşdırmalar göstərmişdir ki, ölkədə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün müxtəlif dövlət orqanlarından çoxlu sayda icazə almaq tələb edilir. Bu isə, öz növbəsində, sahibkarlığın inkişafına, məşğulluğun artmasına və iqtisadiyyata investisiya qoyuluşu prosesinə mənfi təsir göstərmişdir. Belə bir vəziyyətin yaxşılaşdırılması sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün tələb edilən lisenziya və icazə sisteminin təkmilləşdirilməsini zəruri etmişdir.

Həyata keçirilmiş tədbirlər

Ölkədə sahibkarlıq fəaliyyətinə lisenziyaların verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi üçün beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla son illərdə müvafiq təkliflər hazırlanaraq təsdiq edilməsi üçün aidiyyəti üzrə təqdim edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan növlərinin sayının azaldılması, xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığın təmin edilməsi haqqında” 2015-ci il 19 oktyabr tarixli 650 nömrəli Fərmanı imzalanmışdır. Sözügedən Fərmana uyğun olaraq İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən “ASAN xidmət” mərkəzlərində dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallarla əlaqədar fəaliyyət növləri istisna olmaqla, sahibkarlıq fəaliyyətinin lisenziya tələb olunan bütün növləri üzrə lisenziyaların verilməsi təmin olunmuş, həmçinin vaxt itkisi və əlavə sənədləşmə işləri ilə qarşılaşmamaları üçün lisenziya almaq istəyən sahibkarlara məsləhət xidmətləri göstərilmişdir. 2 noyabr 2015-ci il tarixindən İqtisadiyyat Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən “ASAN xidmət” mərkəzlərində lisenziyalarla bağlı ərizələrin qəbuluna başlanılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 oktyabr 2011-ci il tarixli 509 nömrəli Fərmanına əsasən lisenziya və icazə tələb olunan fəaliyyət növlərinin meyarları müəyyən edilmiş, bu sahədə vahid xüsusi razılıq (lisenziya) və icazə sisteminin yaradılması nəzərdə tutulmuşdur. Həmçinin qeyd olunan Fərmana əsasən ölkədə sahibkarlığın inkişafına daha əlverişli biznes mühiti formalaşdırmaq üçün vahid xüsusi razılıq (lisenziya) və icazə sisteminin yaradılması məqsədi ilə “Lisenziyalar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının qanun layihəsinin hazırlanması, aidiyyəti dövlət orqanları ilə razılaşdırılaraq Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasına təqdim edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 21 dekabr 2015-ci il tarixli 713 nömrəli Fərmanı ilə “Lisenziyalaşdırma Qaydası”, “Lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin (dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallar istisna olmaqla) siyahısı və həmin fəaliyyət növlərinə lisenziya verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumunun məbləğləri”, “Dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallarla əlaqədar lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin siyahısı və həmin fəaliyyət növlərinə lisenziya verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumunun məbləğləri” və “Naxçıvan Muxtar Respublikasının icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən lisenziya verilən fəaliyyət növlərinin siyahısı” təsdiq edilmişdir. Sahibkarlıq fəaliyyətinin lisenziya tələb olunan növlərinin sayının minimuma endirilməsi, lisenziya verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin

edilməsi sahəsində aparılmış islahatların nəticəsi olaraq, sözügedən Fərmana əsasən lisenziya tələb edən fəaliyyət növlərinin sayı 59-dan 37-yə endirilmiş, yeni verilən, o cümlədən həmin Fərmanın qüvvəyə mindiyi gün qüvvədə olan müddətli lisenziyalar müddətsiz müəyyən edilmiş, lisenziyanın verilməsinə görə ödənilən dövlət rüsumunun məbləğləri iki dəfə azaldılmış, lisenziyaların verilməsi müddəti 15 gündən 10 iş gününə endirilmiş və lisenziya verilməsi qaydası sadələşdirilmiş və təkmilləşdirilmişdir.

Bundan əlavə “Dövlət rüsumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda edilmiş dəyişikliyə əsasən lisenziyalaşdırılan sahibkarlıq fəaliyyəti yalnız Azərbaycan Respublikasının regionlarında həyata keçirildikdə, həmin fəaliyyət növü üzrə müəyyən edilmiş dövlət rüsumunun 50 faizi (regional televiziya yayımı və regional radio yayımı istisna olmaqla) ödənilir. Eyni zamanda, lisenziyalaşdırılan sahibkarlıq fəaliyyətinin bir neçə alt növünün eyni vaxtda həyata keçirilməsi üçün müraciət edildikdə, həmin alt növlər üçün müəyyən edilmiş ən yüksək dövlət rüsumu ödənilir. Lisenziyalaşdırılan sahibkarlıq fəaliyyətinin müvafiq növü üzrə bir və ya bir neçə iş və xidmətlərin həyata keçirilməsi üçün müraciət edildikdə, iş və xidmətlərin sayından asılı olmayaraq həmin fəaliyyət növü üçün müəyyən edilmiş dövlət rüsumu ödənilir. Lisenziya verildikdən sonra lisenziya sahibi lisenziyada göstərilən fəaliyyət növünü başqa obyektlərdə də həyata keçirmək və ya lisenziyanın əlavəsində göstərilməyən iş və xidmətlərlə məşğul olmaq üçün lisenziya əlavəsinin alınması məqsədi ilə müraciət etdikdə, obyektlərin və ya iş və xidmətlərin sayından asılı olmayaraq müvafiq fəaliyyət növünə lisenziya verilməsinə görə müəyyən edilmiş dövlət rüsumunun 50 faizi ödənilir. Həmçinin, sahibkarlar lisenziyanın yenidən rəsmiləşdirilməsi və bərpası üçün dövlət rüsumu ödənilməsindən azad edilmişdirlər.

Bununla yanaşı, “Lisenziyalar və icazələr haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il 15 mart tarixli 176-VQ nömrəli Qanunu qəbul edilərək iyun ayının 1-dən qüvvəyə minmişdir. Azərbaycanda ilk dəfə qəbul olunan bu qanun lisenziya və icazə sisteminin vahid prinsiplər əsasında tənzimlənməsinin təşkilati, iqtisadi və hüquqi əsaslarını müəyyən edir, mərkəzləşdirilmiş hüquqi nəzarət mexanizmi formalaşdırır. Qanunla lisenziya tələb olunan fəaliyyət növləri və icazələrin siyahısı 1, 2 və 3 nömrəli əlavələr ilə müəyyən edilmişdir. Qanuna əsasən, sahibkarlıq fəaliyyəti növlərinə verilən icazələrin sayı təqribən 4 dəfə azaldılaraq 330-dan 87-ə endirilmişdir. Həmçinin

Qanunda lisenziya və icazə sisteminin tənzimlənməsi ilə bağlı hər hansı hüquqi aktın aydın olmayan və ya bir-birinə zidd olan müddəalarının sahibkarın xeyrinə şərh edilməsi məsələsi əksini tapmışdır. Bundan başqa, bu Qanunda “Lisenziyalar və icazələr” portalının yaradılması, dövlət orqanları tərəfindən lisenziya və icazə məsələləri üzrə sahibkara qanunvericiliyin tətbiqi ilə bağlı məsləhətlərin verilməsi, “bir pəncərə” prinsipinin tətbiqi və sahibkarların işini yüngülləşdirən digər mütərəqqi mexanizmlər müəyyən edilmişdir.

Hazırda dövlət təhlükəsizliyindən irəli gələn hallarla əlaqədar fəaliyyət növləri, habelə maliyyə bazarları sahəsində fəaliyyətlər istisna olmaqla, 25 sahibkarlıq fəaliyyəti növü üzrə lisenziyalar İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən “ASAN xidmət” mərkəzləri vasitəsilə verilir. Bütün fəaliyyət növlərin lisenziyalar müddətsiz verilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanının 2.4-cü maddəsinə əsasən lisenziya (icazə) verilməsi sahəsində dövlət siyasətini və metodiki rəhbərliyi həyata keçirən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı (səlahiyyətli orqan) Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyidir.

Qanunun qəbul olunması lisenziya və icazə tələb olunan fəaliyyət növlərinin, lisenziya və icazə şərtlərinin dəqiq müəyyən edilməsinə, lisenziya və icazələrin verilməsi sahəsində şəffaflığın daha da artırılmasına, istifadə asanlıqının, operativliyin və səmərəliliyin təmin edilməsinə, sahibkarların sərf etdikləri xərclərin və vaxtın əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına və ümumilikdə ölkədə sahibkarlığın inkişafına müsbət təsir göstərməkdədir.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 5 avqust tarixli 295 nömrəli qərarı ilə “Lisenziya blanklarının və əlavələrinin hazırlanmasına sifarişin verilməsi, onların bölgüsünün həyata keçirilməsi, blanklardan istifadənin uçotunun və hesabatının aparılması qaydası” təsdiq edilmişdir. Həmin qaydaya əsasən lisenziya blanklarının hazırlanmasına sifarişin verilməsi, onların bölgüsü, blanklardan istifadənin uçotunun və hesabatının aparılması Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilir.

Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 20 aprel tarixli 866 nömrəli Fərmanının 1.4-cü və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 25 aprel tarixli 233s nömrəli Sərəncamının 2.4-cü bəndlərinin icrası məqsədilə

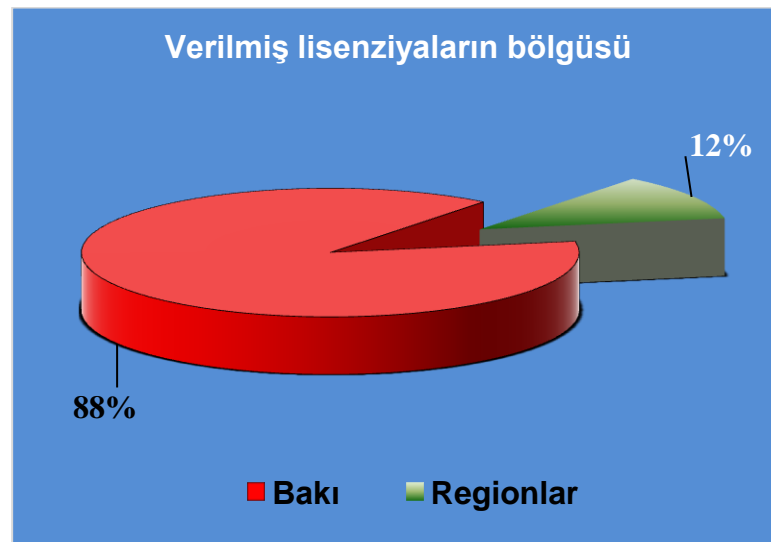
hazırlanmış “Lisenziaların və icazələrin vahid reyestrinin aparılması Qaydası”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar layihəsi Ədliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırılaraq təsdiq edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edilmişdir.

Verilmiş lisenziyalar və əldə edilmiş nəticələr

Bəzi sahibkarlıq fəaliyyəti növlərinin lisenziyalaşdırılması sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər nəticə etibarilə lisenziya tələb olunan fəaliyyət növlərinin və lisenziya şərtlərinin dəqiq müəyyən edilməsinə, lisenziyaların verilməsi, yenidən rəsmiləşdirilməsi, fəaliyyətinin dayandırılması, bərpa edilməsi və ləğvi sahəsində şəffaflığın daha da artırılmasına, lisenziyanın alınması ilə bağlı sahibkarların sərf etdikləri xərclərin və vaxtın əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına və ümumilikdə ölkədə sahibkarlığın inkişafına müsbət təsir göstərmişdir.

2 noyabr 2015-ci il tarixindən 1 sentyabr 2016-cı il tarixinə İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən “ASAN xidmət” mərkəzləri vasitəsilə sahibkarlıq subyektlərinə 2734 lisenziya verilmişdir. Bu lisenziyaların 2415-i Bakı şəhərinin, 319-u isə regionların payına düşür (qrafik 1).

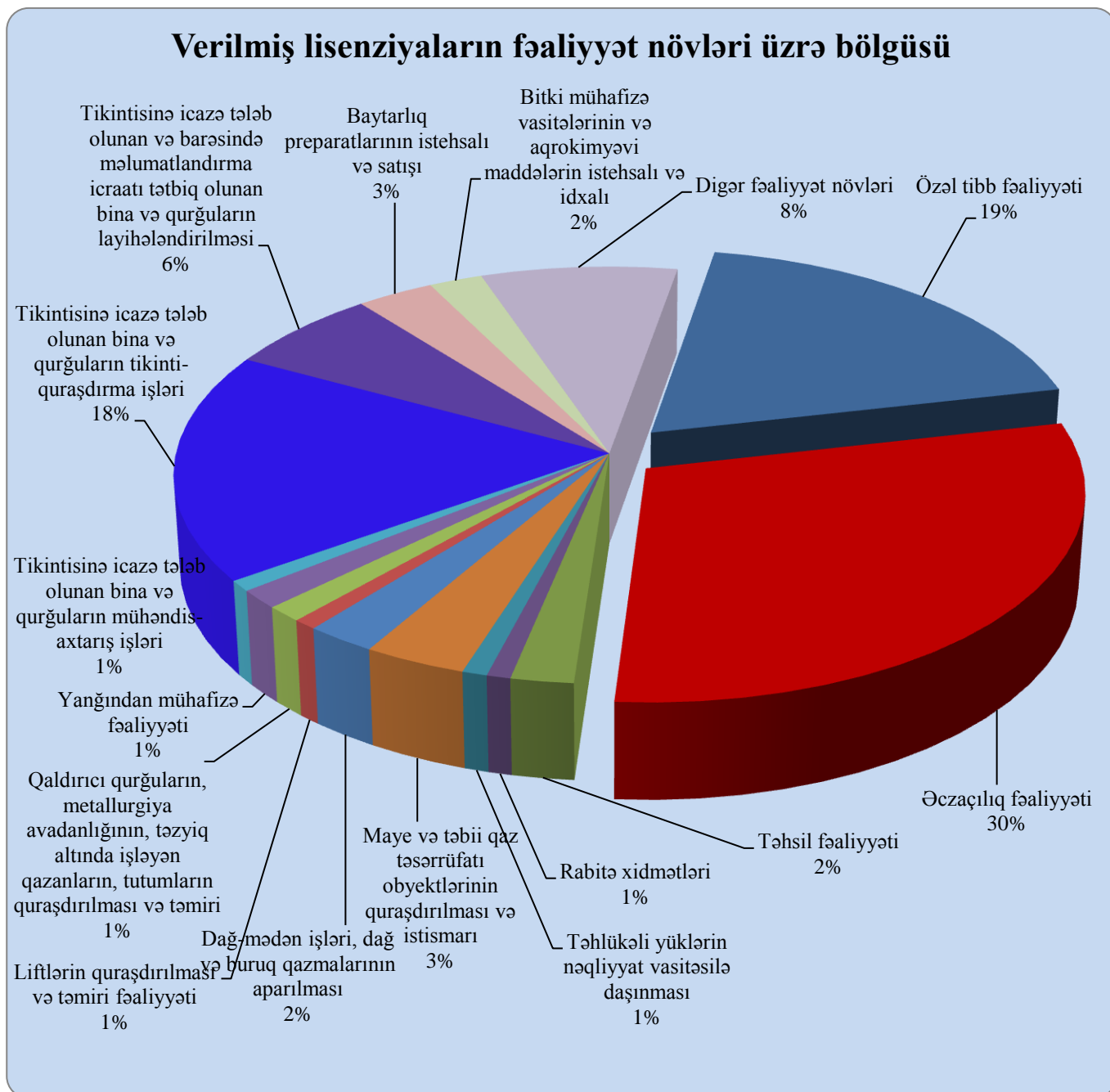
Qrafik 1.

Lisenzialar əsasən əczaçılıq, özəl tibb, tikintisinə icazə tələb olunan bina və qurğuların tikinti-quraşdırma işləri, tikintisinə icazə tələb olunan və barəsində məlumatlandırma icraatı tətbiq olunan bina və qurğuların layihələndirilməsi, maye və təbii qaz təsərrüfatı obyektlərinin quraşdırılması, baytarlıq preparatlarının satışı, bitki

mühafizə vasitələrinin və aqrokimyəvi maddələrin idxalı, təhsil, dağ-mədən işləri, dağ və buruq qazmalarının aparılması, yanğından mühafizə, qaldırıcı qurğuların, metallurgiya avadanlığının, təzyiq altında işləyən qazanların, tutumların quraşdırılması və təmiri fəaliyyət sahələrinə verilmişdir (qrafik 2).

Qrafik 2.

Lisenziyaların 1406-sı yeni verilmiş, 1328-i isə lisenziya sahiblərinin müraciətləri əsasında müddətsiz lisenziya ilə əvəz edilmişdir. Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin “Lisenziyalaşdırma sahəsində bəzi tədbirlər haqqında” 21 dekabr 2015-ci il tarixli Fərmanının qüvvəyə mindiyi gündən qüvvədə olan lisenziyalar müddətsiz hesab edilir.